

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษ ตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจวินัยอารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สม กับวัยโดยส่งเสริม และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับและโดยรัฐมีหน้าที่เนนการกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากลทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรครัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. 2560 : 14)

การจัดการศึกษาสำหรับวัยเด็กหรือปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับรากฐานการพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เนื่องจากวัยเด็กเป็นวัยที่มีความสำคัญที่สุดของการวางฐานชีวิต ดังนั้น ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีหน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับผิดชอบดำเนินงาน เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพนั้น ต้องเกิดจากความร่วมมือของครอบครัวชุมชน ศูนย์เด็กเล็ก และองค์กรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ดังจะเห็นได้จากทำให้ความสำคัญในการกำหนดแนวทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้เน้นให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคลครอบครัว ชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการ

จัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาและชุมชนโดยมีการระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมเสนอแนะเมื่อมีการประชุม จนถึง การร่วมติดตามการประเมินผลการดำเนินงาน และร่วมระดมทรัพยากรร่วมกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาของตนเองการจัดการศึกษาปฐมวัยตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้จัดการศึกษา ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับความพร้อมและความต้องการของ ท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2553 : 3)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแล และให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 3–5 ปี มีฐานะ เทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและได้รับถ่ายโอน ให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากส่วนราชการต่าง ๆ ตาม พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และ ลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบ วินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้ ถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมการศาสนา และ กรมการพัฒนชุมชนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ มีเด็กก่อนประถมศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 640,886 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 30,056 คน และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถ ในการดำเนินงานตามภารกิจที่รับถ่ายโอนอย่างมีคุณภาพ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรร งบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเป็นค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็ก เงินค่าประกันสังคม ค่าวัสดุการศึกษาเด็ก และ ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาลเป็นเงิน 1,619,605,700 บาท (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551 : 21)

ปัจจุบันการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบ การบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก งบประมาณในการบริหารจัดการส่วนหนึ่ง ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล เป็นค่าตอบแทนผู้ดูแลเด็ก ค่าอาหารกลางวัน ค่าอาหารเสริม (นม) ค่าวัสดุ อุปกรณ์ และอีกส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรจากเงินรายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ.2560-2564 ซึ่งมีเป้าหมายหลักให้คน อยู่ดี มีสุข โดยเฉพาะเด็ก ให้มีทักษะ พัฒนาการสมวัย แข็งแรง

EQ สูง แก้ปัญหาเป็น วินัยดี มีคุณธรรม โดยสอดคล้องกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551 : 176) กรอบกับ

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 - 2564 มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการเรียนรู้และการใช้ชีวิตที่สอดคล้องกับบริบทสังคม และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกได้ โดยเป็นพลเมืองที่สร้างสรรค์ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ทั้งนี้ การดำเนินการของรัฐบาลสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยมีสุขภาวะที่ดี เรียนรู้ตลอดชีวิต ยกกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เด็กมีความรู้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 และยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. 2561 : 10)

ในเขตอำเภอขลุง มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำกับดูแลการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวน ทั้งหมด 12 ตำบล มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 15 แห่ง โดยจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการสนับสนุนทุกภาคส่วน และ 6) ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2553 : 2) จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนภายในสังคม อีกทั้งยังเป็นการนำต้นทุนทรัพยากรภายในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการพัฒนาเด็กเล็ก สามารถตอบสนองความต้องการของสังคม และเพื่อให้ชุมชนได้เข้าใจในจุดมุ่งหมายของการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจัดทำให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้มาตรฐานสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน และในปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ จึงได้มีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกัน โดยมีการคัดสรรตัวแทนผู้ปกครองพร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของตัวแทนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน และให้ชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกกิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน จึงถือเป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษา อีกทั้งยังเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษา

เนื่องด้วยผู้วิจัยเป็นนักวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรีขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบไพ ซึ่งได้ทำงานและอาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ จึงได้เห็นถึงสภาพปัญหาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทั้งโซนเขาและโซนทะเล ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นก็มีรูปแบบการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่ไม่

ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยเห็นความจำเป็นในการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้มีรูปแบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะเป็นแนวทางนำไปปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยให้การจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นตัวแบบในการวางแผน และวางนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของชาติ และสามารถนำไปเป็นรูปแบบให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดอื่นๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นตัวแบบในการวางแผน และวางนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของชาติ และสามารถนำไปเป็นรูปแบบให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดอื่นๆ ได้อีกด้วย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมโดยการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยดำเนินการศึกษาวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ในครั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยเป็นนักวิชาการการศึกษาในอำเภอขลุง

3. ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ในครั้งนี้ศึกษาจากกลุ่มประชากร 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

กลุ่มประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 27 คน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 37 คน และสมาชิกสภา จำนวน 153 คน ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 12 คน ผู้อำนวยการศึกษา จำนวน 2 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 234 คน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. ออนไลน์. 2561)

3.2 การศึกษารูปแบบและประเมินรูปแบบ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา 1 คน นักวิชาการศึกษา 1 คน ตัวแทนชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน ผู้แทนองค์กรชุมชน 1 คน ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 คน ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่เกี่ยวข้อง 1 คน และตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 2 คน รวม 12 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection)

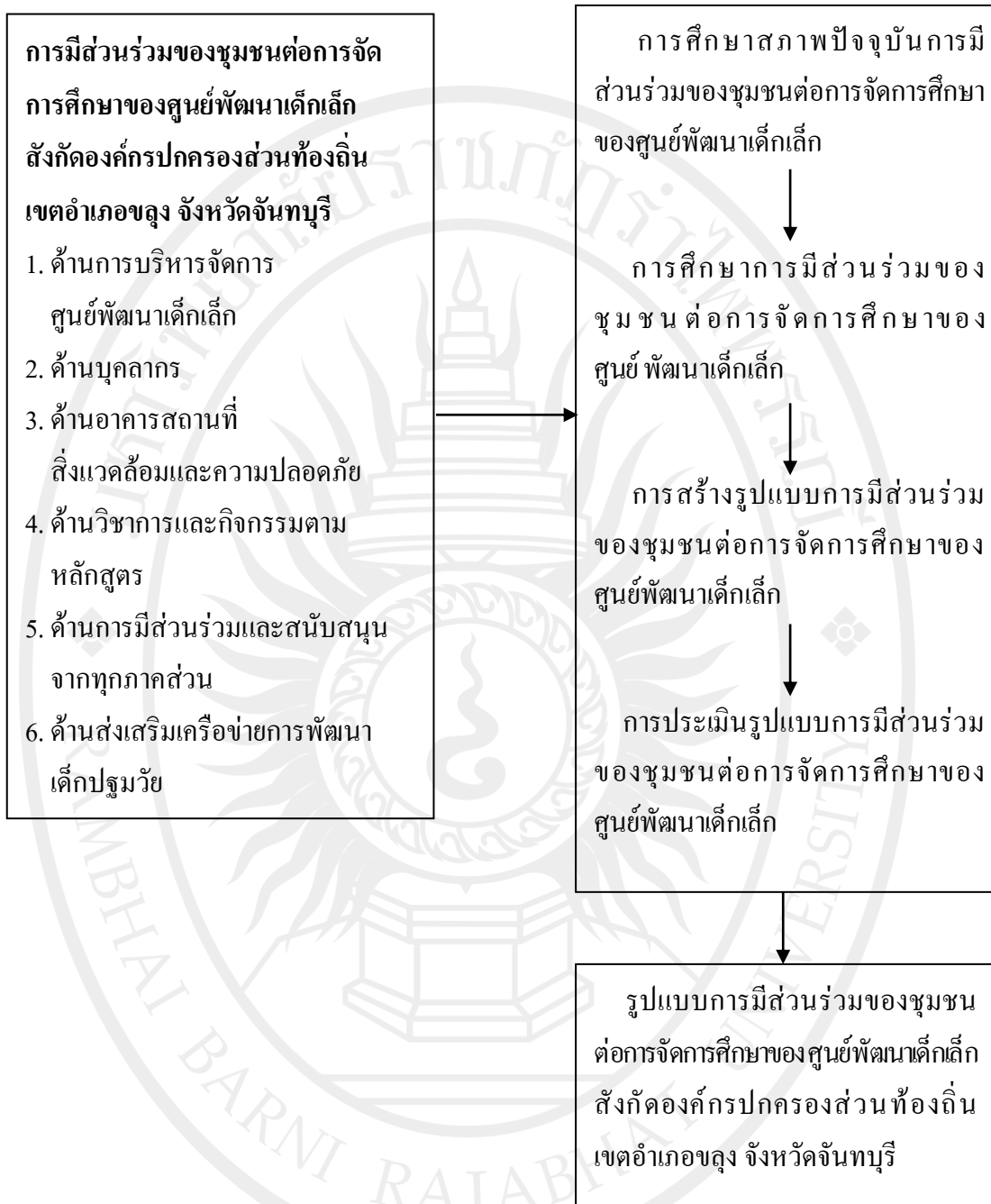
4. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ในครั้งนี้กำหนดช่วงเวลาในการทำวิจัย ดังนี้

4.1 ศึกษาเชิงปริมาณ	เดือนกรกฎาคม – ตุลาคม 2562
4.2 ศึกษาเชิงคุณภาพ	เดือนพฤศจิกายน 2562 – เมษายน 2563

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของชุดตัวแปรหรือองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่สร้างความรู้ความเข้าใจให้ง่ายขึ้นและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการให้ เกิดประสิทธิผลกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งประกอบด้วย

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง วิธีการที่ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ตัวแทนในชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ โครงการ หรือกิจกรรมตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งประกอบด้วย ได้แก่ การร่วมคิดวางแผน ตัดสินใจ สนับสนุน ปฏิบัติ ควบคุม ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล ตลอดจนการแก้ปัญหา เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ตัวแทนชุมชน หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งประกอบด้วย

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งนายกและรองนายกขององค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี และนายกเทศมนตรี และรองนายกเทศมนตรี ของเทศบาล เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
2. ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และปลัดเทศบาล ในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
3. ผู้อำนวยการกองการศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และพัฒนาการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
4. นักวิชาการศึกษา หมายถึง ข้าราชการส่วนท้องถิ่นในตำแหน่งวิชาการ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
5. ตัวแทนชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
6. ผู้แทนองค์กรชุมชน หมายถึง ผู้นำชุมชนในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
7. ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
8. ครูโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง บุคลากรในโรงเรียน เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

9. ตัวแทนผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่ปกครองทำหน้าที่ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและในโรงเรียนเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การที่ตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การจัดตั้ง/ยุบ เลิก/ย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็ก ตลอดจนการกำหนดนโยบาย แผนงาน การจัดทำแผน งบประมาณ การพิจารณาคัดเลือกสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียน และการประเมินผล การปรับปรุง ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

2. ด้านบุคลากร หมายถึง การที่ตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ คัดเลือกสรรหา พิจารณา ความดีความชอบ การลงโทษ การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร การตรวจสอบ และประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง การที่ตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการอาคารสถานที่ให้ได้มาตรฐานและปลอดภัย แนะนำออกแบบอาคารห้องเรียนสำหรับผู้เรียนการจัดสิ่งแวดล้อมภายใน การปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในและภายนอก การจัดห้องกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย การจัดตั้งห้องน้ำที่ถูกต้องสุขลักษณะเหมาะสมกับเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การที่ตัวแทนในชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมประจำวัน การเขียนแผนการจัดประสบการณ์การผลิตสื่อ นวัตกรรมสำหรับการจัดประสบการณ์เรียนรู้และการนิเทศการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การที่ตัวแทนในชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การพัฒนาปรับปรุงอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร การระดมทรัพยากรสนับสนุน บริจาคสิ่งของ การประสานบุคคลในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่ตัวแทนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดประชุมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย สนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การประเมินปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไขการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

การจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานด้านการเล่าเรียน การฝึกฝน และการอบรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี โดยจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก ให้มีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ตัวแทนในชุมชนเข้ามามีสิทธิและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการหรือความมุ่งหวังในการพัฒนาการศึกษาเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและการวางแผนการศึกษา ดำเนินกิจกรรม การจัดการศึกษาอบรม และความต้องการของท้องถิ่นตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

เด็กเล็ก หมายถึง เด็กอายุระหว่าง 2-5 ปี ที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อมด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรบริหารส่วนตำบลและเทศบาลในเขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ดังนี้ องค์กรบริหารส่วนตำบล ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลตะปอน องค์กรบริหารส่วนตำบลมาบไพ องค์กรบริหารส่วนตำบลวังสรรพรส องค์กรบริหารส่วนตำบลตรอกนองและเทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลคพรม เทศบาลซึ่ง เทศบาลวันยาว เทศบาลตำบลเกวียนหัก เทศบาลตำบลบ่อเวฬุ เทศบาลตำบลบ่อ และเทศบาลเมืองขลุง